

Carlsrona Veteranbåtar (CVB) "BÅTHISTORISK UTSTÄLLNING" 2024

Båthistoriska Riksförbundets styrelse besöker utställningen

CVB – är en politiskt och religiöst obunden ideell allmännyttig förening med syfte att bevara och sprida kunskap om det flytande kulturarvet. CVB:s syfte är bland annat att verka för en permanent utställning av historiskt intressanta båtar i Karlskrona.

För tredje året i rad har Carlsrona Veteranbåtar (CVB) bjudit in till en båthistorisk utställning i sina lokaler på Saltö Varv i Karlskrona. Vi har hållit öppet varje lördag och söndag mellan den 15:e juni och den 18:e augusti, samt för gruppvisningar därutöver.

Ambitionen på kort sikt är att visa föreningens verksamhet, svensk fritidsbåtsutveckling, viktiga båtkonstruktörer och varv men också genomföra tematiska utställningar och föreläsningar/utbildningar som främjar såväl den klassiska båtulturen som båtlivet i allmänhet, ökad sjösäkerhet, god miljö samt gott sjömanskap.

På lång sikt är ambitionen att verka för att det skapas en permanent utställning, ett båthistoriskt museum i Karlskrona, **"en permanent utställning öppen för allmänheten som samlar in, bevarar och ställer ut materiellt och immateriellt kulturarv avseende det flytande kulturarvet"**.

BAKGRUND

Fritidsbåtarna och båtlivet är en viktig del av vårt rörliga kulturarv. Under den senare delen av 1900-talet har Sveriges unika flotta av äldre båtar åderlåtits genom försäljning till utlandet, många båtar har också huggits upp, bränts eller fått ruttna bort.

Det flytande kulturarvet kännetecknas av en stark folklig förankring med ett mycket omfattande ideellt arbete som huvudsakligen finansieras av ideella föreningar och medlemmarna själva. De ideella krafter som idag bevarar äldre båtar gör det oftast med ambitionen att båtarna fortsatt ska vara sjögående. Det är så det flytande kulturarvet bäst **vårdas** och **värnas** och det är också så CVB vill **visa** upp det båthistoriska kulturarvet och sin samling av klassiska båtar, i drift och under renovering.

Räddade båtar på väg till utställningen

2021 inledde CVB ett projekt syftande till att utveckla sin publika verksamhet i samband med att CVB etablerade sig på Saltö Varv. En övergripande plan för den publika verksamheten antogs och ett avtal om samarbete tecknades med Karlskrona kommun. Under första året städades varvsområdet upp och en större och två mindre tälthallar uppfördes, totalt 432 kvadratmeter varav ca 330 kvadratmeter gjordes tillgängligt för utställningar under sommartid plus ytterligare ca 200 kvadratmeter i befintlig verkstadshall,

snickeri och båthall. Vidare startades projektet ”Miljömässigt hållbart ägande av en klassisk båt” omfattande anskaffning av godkänd båttvätt, utbildning, samt utveckling av en miljöplan och ett egenkontrollsystem.

UTSTÄLLNINGEN 2024

I svensk kulturlagstiftning och praxis har båtar och skepp (fartyg) ett svagt skydd. Även de äldsta mest unika båtarna och skeppen saknar lagskydd. Arbetet för att få till stånd en stärkt bevaranderätt för det rörliga kulturarvet, inklusive våra gamla båtar fortgår vilket bl.a. CVB:s inriktning mot ett båthistoriskt museum (Båthistoriska) är en del av.

”Båthistoriska” liknar inte andra museer, här finns i huvudsak båtar som antingen är färdigrenoverade och brukas eller renoveras med en tydlig målsättning att bli sjögående igen, att åter bli en fullvärdig del av det flytande kulturarvet. Träbåtsvarvsmiljön fyller besökarens sinnen med vackra båtar, dofter av trä, linolja, lacker och tjära.

Utställningen ”Klassiska båtar en del av det flytande kulturarvet” omfattade:

BÅTSNICKERIET

Ett besök på utställningen börjar naturligt med ett besök i båtsnickeriet där bröderna Törnqvist som startade sitt båtbyggeri i mitten av 1940-talet, byggde jaktkanoter, snipor, passbåtar, folkbåtar samt större havskryssare, Iversenkryssare och Tiedemannkryssare. Att på den tiden bygga stora motorbåtar i mahogny på två man, i ett ”skjul” så litet att det knappt var båtens längd långt är häpnadsväckande. Att med några stämjärn, hyvlar och en bandsåg få till en kvalitet som vi än idag kan imponeras över, och har svårt för att överträffa – ens med nya maskiner!

Båtbyggarens verktygsskåp, utlånat av Veteranbåtsföreningen

Saltö varv är ett traditionellt träbåtsvarv som varit i kontinuerlig drift sedan 1940-talet. Varvet är därmed det enda träbåtsvarvet i Blekinge som fortfarande är verksamt, nu i Carlsrona Veteranbåtar regi som ”gör det själv-varv”. Besökaren får här ta del av den miljön och få insyn i vad som krävs för att bevara en klassisk träbåt dels genom att medlemmarna arbetar med sina båtar och delar med sig av sin erfarenhet dels genom tema-/utbildningsdagar där vi förmedlar kunskap om träbåtsvård och renovering.

Foton illustrerande Bröderna Törnqvists produktion

I båthallen presenterades varvet och dess grundare, bröderna Axel och Edgar Törnqvists båtbyggeri numera Saltö Varv i deras ursprungliga båthall.

Varvshallen ”dukades” i Axel och Edgars anda där vi förutom miljön illustrerade brödernas arbete i en fotoutställning kompletterad med några båtar byggda av bröderna, Törnqvistare är ett kvalitetsbegrepp inte bara i Blekinge.

Bröderna Thörnqvist släkt besöker utställningen

Utställningen har tagits fram i samverkan med Axel Törnqvists barnbarn Peter Törnqvist.

TÄLTHALL 1

Classic Boat Wall of Fame

I den nyuppförda större tälthallen presenterades 32 svenska båtkonstruktörer som haft stor betydelse för svensk fritidsbåtsutveckling, ”Båthistoriskas Wall of Fame”. Presentationerna har central roll i utställningen och väcker berättigt stort intresse.

Konstruktörspresentationerna kompletteras med ett antal representativa färdigrenoverade båtar vid föreningens brygga och i olika stadier av renovering. Naturligtvis visas också en ”riktig Petterssonare” under renovering i båthallen men också två större salongsbåtar från CGP:s penna finns representerade, Motoryachterna Sir James (1912) och Unn (1917) samt den k-märkta motorkryssaren Carl Stuart (1931).

Några av informationstavlor

Klinkbåtstraditioner

2021 upptogs nordiska klinkbåtstraditioner till UNESCO:s representativa lista över mänsklighetens immateriella kulturarv vilket båthistoriska naturligtvis uppmärksammar. Även den unika svenska båtclubbskulturen med ideella föreningar som driver egna båtvarv är en viktig del av vårt kulturarv. Det **immateriella världsarvet ”klinkbygge”** har en naturlig och viktig plats i Båthistoriskas ambition att lära ut nordisk båtkultur. Att bygga båtar med klinktekniken sträcker sig ända tillbaka till vikingatiden och fortsatt idag byggs träbåtar med denna teknik.

Världsarvet presenterades bl.a. genom de nordiska ländernas nomineringsvideo till UNESCO:s världsarvslista, NORDIC CLINKER BOAT TRADITIONS.

Den klassiska båtulturen

Även i år presenterades ett antal organisationers och samarbetspartners verksamhet i det båthistoriska informationshörnet. Här har besökaren bland annat kunnat bekanta sig med Sjöhistoriska Riksmuseets arbete med att K-märka historiskt viktiga båtar samt verksamheten hos Veteranbåtsföreningen, Motor Yacht Society (MYS), Båthistoriska Riksförbundet (BHRF), Carlskrona Båteskader samt Litorina folkhögskolas båtbyggarutbildning.

Del av informationshörnet

MOTORHALLEN och "BÅTHALLSPLATTAN"

I motorhallen visas ett antal tändkulemotorer och andra äldre motorer.

En ny bordsplanka passas in på Troll

Under utställningen har publiken kunnat följa/delta i renoveringen av kostern Troll på plattan utanför båthallen. Troll är en koster byggd 1894 och är i stort behov av byte av ett antal bord, genomgång av rigg, dukning av rufftak samt återställande av ruffinredning.

Riksantikvarieämbetet och Veteranbåtsföreningen har bidragit ekonomiskt till renoveringen. Vi visade här på hur ett bordbyte går till, allt från losstagnning, mallning, tillverkning, basning och inpassning samt nitning av bord.

BRYGGAN

Här visade vi färdigrenoverade båtar, men också ett antal nybyggda, klassiska båtar ur CVB:s samlingar i sitt rätta element vid föreningens brygga.

Här visades naturligtvis också ett antal Blekingska allmogebåtar såsom blekingsekor och jaktkanoter men också några vackra CG Petterson, Stig Tiedemann, Knud H Reimers konstruktioner.

Bryggan väntar på att fyllas med fler klassiska båtar

MILJÖMÄSSIGT HÅLLBART ÄGANDE AV EN KLASSISK BÅT

Miljöfrågorna runt fritidsbåtsägandet har ökat i betydelse under senare år och kommer fortsatt vara ett viktigt utvecklingsområde för fritidsbåtslivet. Detta gäller inte minst våra klassiska båtar som kräver särskild omsorg för att de ska kunna bevaras till glädje för framtida generationer.

Lasse Månsson visar filtersystemet, hjärtat i miljöanläggningen

Utställningen presenterar för intresserade de åtgärder som Carlskrona Veteranbåtar vidtagit genom projektet *Miljömässigt hållbart ägande av en klassisk båt*. Projektet omfattade bl.a. en miljöplan inkluderande obligatorisk båtbottentvätt med föreningens anläggning där allt tvättvatten renas och återanvänds i ett slutet system.

EVENEMANG

En viktig del av CVB satsning på att sprida kunskap om det flytande kulturarvet är den uppsökande verksamheten genom deltagande i olika evenemang samt genom att arrangera båthistoriska möten med allmänheten. Vid dessa tillfällen har vi deltagit med ett slags miniutställningar där vi visat utdrag av ”huvudutställningen”, nedan några exempel.

Deltagande i **Classic Boat Show** på Stockholmsmässan Allt För Sjön med tre båtar representerande båtbyggartraditionen i Blekinge med fokus på det immateriella världsarvet klinkteknik.

CVB monter under mässan allt för sjön 2024

Arona vid Marinmuseets kaj

Helgen 26 –28:e juli besökte **M/Y Arona** till Karlskrona. Arona är från sitt tidigare liv som pendelbåt mellan Hasslö – Aspö och Karlskrona centrum väl känd i Karlskrona. I samverkan med ägarna till Arona, Motor Yacht Society (MYS), Blekingemuseum, Marinmuseum, Aspö båtklubb, Hasslönätverket och Föreningen Gamla Karlskrona arrangerades besök ombord och föredrag om båtens historia m.m. Arona som firade 120 år 2024 är idag renoverad till den vackra Yacht hon en gång var.

Föreningens publika verksamhet omfattar också **utlottning av en klassisk båt** varje år. Möte med allmänheten där föreningen presenterar sig och bjuder in till vår utställning är en viktig del i den publika verksamheten. Lotteriverksamheten genomförs vid ett 10-tal antal större publika evenemang i regionen där vi når ett oräkneligt antal besökare.

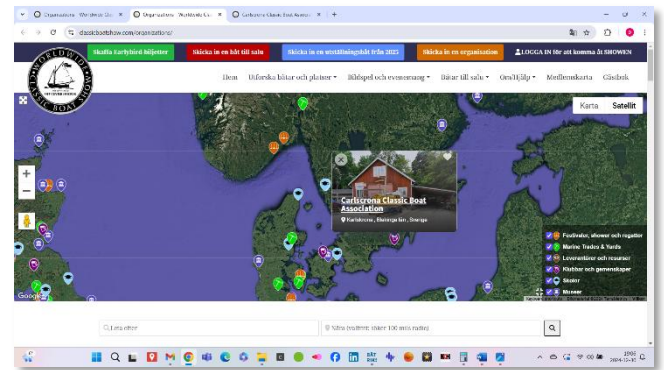

Peter Engman ställer i ordning 2024 års lottbåt inför Karlskrona Lövmarknad

INTERNATIONELL VERKSAMHET

Utställningen omfattade även ett internationellt event, Word Wide Classic Boat Show där vår verksamhet presenterades med ett urval av båtar ur vår samling och utställning.

<https://classicboatshow.com/organizations/>

SLUTSATSER, FRAMTID,

Utställningen har besökts av omkring 1150 personer (ett snitt på 116 personer per helg). Under 2024 bedöms vi ha nått nästan 100 000 personer med vår publika verksamhet och där mässan Allt för sjön, Aronas besök, Aspö kulturrunda och vår lotteriverksamhet har stått för merparten av besöken utöver utställningen på Saltö Varv.

Ett besök på utställningen har varit gratis vilket varit möjligt genom nedanstående finansiering genom bidrag, gåvor och lotteriverksamheten samt naturligtvis ideellt arbete från föreningens medlemmar.

Det finns ett relativt stort antal hembygdsmuseer och/eller ideella föreningar som på olika sätt bedriver utställningsverksamhet med båtar och annan maritim inriktning. Mycket av föremål, ritningar, båtar m.m. av intresse för en större allmänhet finns och vårdas i privat ägo eller i samlingar hos föreningar. CVB vill medverka till en starkare samordning mellan dessa aktörer, exempelvis bör tematiska utställningar kunna "turnera" mellan de olika utställarna och därmed nå en större publik. CVB samverkar här främst med föreningarna inom Båthistoriska Riksförbundet (BHRF) inom den gemensamma utvecklingsplan som förbundets ordförandekonferens antog i oktober 2024.

Temat för utställningsåret 2025 är ännu inte beslutat men år 2026 är inriktningen att medverka i det nationella initiativet att uppmärksamma CG Pettersson och hans 150 års jubileum. BHRF förväntas hålla samman den övergripande planeringen tillsammans med Sjöhistoriska Museet.

Bilagor

Bröderna Törnqvists båtbyggeri

M/Y Arona och hennes besök i Karlskrona